

Liturgie zondag 11 juli 2010, Oude Kerk te Borne

David en ... Goliath

inleiding op de zomerserie 'David en...'

Net als vorig jaar wilde ik in de zomermaanden een serie diensten maken met een verbindend thema. Ik kwam uit op een vierluik die ik de titel heb gegeven: David en... Deze en volgende week en op 15 en 22 augustus zullen we David tegenkomen in zijn relatie tot een ander. Zoals wij mensen in ons leven heel uiteenlopende banden hebben met medemensen, zo had David ze ook. Voor Isaï was hij een zoon, de jongste. Voor zijn grote broers het kleine broertje. Voor Saul zijn opvolger. Voor Jonathan de hartsvriend. Voor Bathsheba een dubieuze minnaar. Voor Goliath een aartsvijand.

David en... een serie vol menselijke emoties die ons veel mogelijkheden tot identificatie geven. Want zeggen we David en... dan gaat het ook om onze verhoudingen met anderen.

David en... daar horen ook de psalmen bij. Hij dichtte er vele. Hierin uit hij zijn diepste emoties, vreugden, angsten, schaamte, verwondering..... Hij deelt ze met God, want door al die intermenselijke verhoudingen van David met anderen, wil het verhaal ons ten diepste vertellen over David en... God.

lezing: Psalm 3

lezing: 1 Samuël 17: 38-51

preek

*gemeente van de Zoon van David, Jezus Christus,
lieve mensen van God,*

Ik begin vandaag met een gedicht van de beroemde theoloog Okke Jager.

*Verraadt ons aller angst zich niet in wie het leven weerloos liet?
De glasglans stemt de blazer mild.
De kaarsvlam vormt de hand tot schild.
De krokus wijst beton zijn grens.
Hoe kostbaar is een kwetsbaar mens!*

Dit gedicht staat op een zuil van graniet en is geplaatst bij de ingang van een psychiatrische instelling. Deze tere woorden, uitgehouwen uit een keiharde steensoort, als een teken dat het meest kwetsbare het meest harde overwinnen kan.

Groter kan de tegenstelling haast niet zijn... krokus en beton, en toch is het een krokus die met zijn tere worteltjes beton kan laten scheuren... Een tegenstelling zo groot als die van David en Goliath. Een ogenschijnlijk onmogelijke, én toch haalbare mogelijkheid om de macht van de schijnbaar onoverwinnelijke toch te breken .

Het verhaal dat we vandaag hoorden schildert de tegenstelling tussen die beiden, David versus Goliath.

Goliath is reusachtige, zwaarbepantserd, zeer imponerend en hondsbrutaal. Voor hem is iedereen bang, het volk vreesde zeer en er is geen twijfel mogelijk dat hij dit volk dat met de rug tegen de muur staat de genadeslag zal toedienen en dat de macht in handen zal komen van de Filistijnen. Goliath is verschenen, en met zijn stampende dreunende laars zal hij al wat kwetsbaar en weerloos is, onder de voet lopen. Verschijnt er een Goliath op het strijdtoneel van je leven, dan kun je wel inpakken. Wie zal bij machte zijn om hem te verslaan?

David wordt ons gepresenteerd als het totaal tegenovergestelde van Goliath. Hij is klein, wordt beschreven als een mooie, maar tere jongen, rossig, schoon van gestalte. Hij is daarbij ook nog eens de jongste uit een groot mannegezin, waarin hij in hiërarchie en aanzien de letterlijke en figuurlijke nakomert is. Voor hem is nog een baantje weggelegd bij de schapen en eigenlijk drukken vader Isaï en de grote broers daarmee uit: we houden David liever uit ons zicht, hij past er niet bij. Hem zou je in elk geval nooit van je leven opstellen in een elftal dat de wereldbeker moet winnen. Als uitgerekend hij de strijd wil aanbinden tegen Goliath, vindt iedereen dat een belachelijk idee, zeker als hij ook nog weigert een pantser te dragen. Wat een belachelijke, genante vertoning. Die David is niet wijs.

Zie daar de volstrekte tegenstelling, als beton versus krokus... Goliath versus David... het staat toch bij voorbaat 1-0 voor de Filistijnen, het doelpunt is te verwachten in de eerste minuut en dat zal dan ook meteen de beslissende genadeslag zijn.

Een paar weken geleden zag ik de animatiefilm: *Hoe tem je een draak?* Beslist een aanrader als je in de vakantie nog eens naar de film wilt met kinderen of kleinkinderen en dan heb je zelf ook een leuke middag. Kijk dan wel in 3D. Dat kan in Hengelo. Tot zover de reclame.

De hoofdrolspeler in *Hoe tem je een draak?* is Hikkie, een Viking jongetje dat zijn machtige stoere vader op moet volgen en als bewijs van zijn macht bij het inwijdingsritueel een draak moet doden. Brute kracht, spierballen, agressie en veel bravoure golden onder de Vikingen als ingrediënten voor gezag. Dat moet Hikkie nu tonen, hij moet een echte man zijn. Maar Hikkie kiest een totaal andere strategie dan men altijd gewend was. Hij verdiept zich in het leven van de draken en weet daarmee hun kwetsbare plekken te leren kennen, hij ontdekt dat ze niet zo machtig zijn als ze lijken. Zo betreedt hij zonder pantser, zonder wapens, zonder vertoon in zijn totale weerloosheid de arena van het geweld en is hij in staat om de draken van vijand tot huisdier te maken, waar je niet mee vecht, maar leuk mee kunt spelen.

Ik moest meteen denken aan David. Hoe tem je een Goliath? zou je in zijn geval kunnen zeggen. Voor David gold dat hij als herder heel veel kennis had van dieren die zijn kudde kwamen bedreigen. Leeuwen en beren, hij wist er raad mee. Zijn bestaan als herder was dus allerminst een beroep in de softe sector, zoals zijn broers wat smalend over hem dachten en spraken. Herder zijn was een beroep waar je al je zintuigen open moest hebben staan, scherp en alert zijn, en soms ook heel vlug en behendig inspelend op de situatie, dat waren kwaliteiten waarmee je een kudde kon beschermen. Wijsheid boven brute kracht. Wat met een schaapskudde kan, kan volgens David ook met een mensenvolk. Hij die wist hoe je leeuwen en beren als het ware temmen moest, hij wist ook wel raad met Goliath.

In het duel met Goliath maakt David gebruik van hetzelfde instrument als in een confrontatie met een leeuw of beer. Een slinger en vijf gladde stenen uit de bedding van de beek, dát is Davids wapen. Zwaard en schild heeft hij niet nodig, want heel de aarde zal weten wie Israëls God is en dat de Heer niet bevrijdt door zwaard en lans.

In de vijf boeken van Mozes, in de Thorah van God, heeft God aan zijn mensen een nieuwe manier van denken geleerd, een manier van denken waarbij macht niet langer tegenover macht staat, geweld niet met geweld wordt overwonnen, noch kwaad met kwaad vergolden, maar waarin mensen elkaar als mens ontmoeten in hun weerloosheid en zo samen werken aan een menswaardiger bestaan in vrede! Die vijf boeken van Mozes, die voor de wereld totaal nieuwe manieren van denken, dat leven op een andere manier... de vijf stenen in de herderstas van David herinneren er aan. Slingert David één van die stenen tussen de ogen van Goliath, net dat enige onbeschermd, dat enig kwetsbare stukje Goliath, dan wordt de reus geveld.

Het staat 1-0 voor David en dat is genoeg voor de overwinning. Maar moet je spreken over de overwinning van David? Of heeft God terrein gewonnen? Ik denk dat laatste. David als instrument van God, laat hier zien dat andere waarden je verder brengen in het leven, als de worteltjes van de krokus die beton kunnen laten scheuren.

Zoals het steentje doordrong tussen de wenkbrauwen van Goliath, als om hem te laten doordringen van de waarden en normen van God, zo kan het nodig zijn dat tussen onze wenkbrauwen iets doordringt van een ander denken, een ander handelen dan de wereld ons aanreikt. De imponerende gestalte van Goliath, lijkt ook in onze wereld een ideaalbeeld. Wie zich bepantserd met materie, status, een groot woord en een indrukwekkend voorkomen lijkt het te hebben gemaakt. Wie weerloos is, kwetsbaar, roept vaak onzekerheid op bij de omgeving, die waarde wordt dan ook collectief onderdrukt.

Zo werkt dat vaak ook binnen onszelf. In ons huizen zowel Goliath als David en ze staan nogal eens tegenover elkaar. De verleiding is om aan Goliathwaarden toe te geven, onzelf zo neer te zetten dat we indruk maken. Niet zelden is dat om de weerloze kanten in onszelf te overschreeuwen. Davidwaarden drukken we liever weg, want die maken ons onzeker, dus laten we David liever buiten ons zicht. Het is waar wat Okke Jager zegt: verraadt ons aller angst zich niet in wie het leven weerloos liet. Reikt de wereld ons aan om Goliathgelijkvormig te zijn, het geloof reikt ons aan om Davidgelijkvormig te worden.

In de theologie is de gedachte ontwikkeld om Christusgelijkvormig te worden, of zoals een lied zegt: En net als Jezus worden die 't ons heeft voorgedaan. De lijn van David tot Jezus is daarbij heel belangrijk: de Messias krijgt als erenaam: Zoon van David. David krijgt daarmee een Messiaanse gestalte. Die maakt hij waar niet voor zichzelf, maar om God meer ruimte te bieden.

Willen we meer van David en minder van Goliath, dan geven we God meer ruimte in ons leven. God maakt geen gebruik van harde macht, maar van zachte krachten. God is niet als beton, maar als een krokus, die wortelschieten wil in ons. Die met zijn goede boodschap van Thora en Evangelie ons de ogen openen wil voor een andere, betere toekomst. Dat betekent wel dat we die boodschap tot ons door moeten laten dringen, die moet ons als het ware tussen de ogen worden gebracht, tussen onze oren worden gezet, om zo toegang te krijgen tot ons hart. Dan zullen de Goliathwaarden in ons ter aarde vallen, die zullen we niet meer nodig hebben om te leven. De Davidwaarden zullen groeien in ons, God krijgt ruimte, wint terrein. Zo wordt God in onze wereld kampioen, de God van Leven die zelfs de dood aan kan. Durven wij ons door Hem te laten raken, dan laten we het oude leven liggen op het strijdtonneel van macht en ontvangen wij een nieuw leven, nieuwe toekomst in de grazige weide van de vrede. De krokus wijst beton zijn grens, hoe kostbaar is een kwetsbaar mens!

Amen